

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 83/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva nebyť mučený, resp. podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, práva na spravodlivé súdne konanie, práva na účinný prostriedok nápravy a práva nebyť diskriminovaný podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 16 C 245/05 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 2 Co 492/07 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2010 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva nebyť mučený, resp. podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, práva na spravodlivé súdne

konanie, práva na účinný prostriedok nápravy a práva nebyť diskriminovaný podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 245/2005 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 Co 492/2007. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 22. januára 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal 5. mája 2003 žalobu proti žalovanej Slovenskej republike, a to jednak v zastúpení Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“), ďalej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a napokon Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) o náhradu škody a nemajetkovej ujmy z titulu nezákonného rozhodnutia, resp. nesprávneho úradného postupu, a to vo výške 3 307 419 Sk s prísl. z dôvodu náhrady škody a vo výške 3 500 000 Sk z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy. Rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 245/2005-476 z 20. septembra 2007 bola jeho žaloba v celom rozsahu zamietnutá. Na základe jeho odvolania bol rozsudok potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 492/2007-552 z 25. novembra 2009.

Porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru vidí sťažovateľ vo viacerých skutočnostiach. Všeobecné súdy sa vyhli dokazovaniu, nepoznali obsah spisu, skutkový stav prekrúcali, nevedeli, že vo veci sú šestnásťročné prietahy a v exekučnej veci proti J. P. (v ktorej malo dôjsť k namietanému nesprávnemu úradnému postupu) boli jedenásťročné prietahy. Výsledkom bolo, že sťažovateľ nezískal späť svoj majetok vinou nečinnosti orgánu štátu. Krajský súd rozhodol chybné, keď potvrdil takisto chybný rozsudok okresného súdu, pričom na krajskom súde rozhodoval senát JUDr. G., proti ktorému bola podaná námietka zaujatosti. Okrem toho rozhodoval krajský súd neverejne, hoci bol vyzvaný konať verejne. Chybné rozhodnutie spočíva v tom, že všeobecné súdy tvrdili justičnú absurditu, podľa ktorej sťažovateľ nepreukázal existenciu škody a neuniesol dôkazné bremeno. V skutočnosti však je spis plný dôkazov o nečinnosti orgánov štátu proti J. P. (tak zo strany generálnej prokuratúry, ako aj ministerstva vnútra a ministerstva spravodlivosti). Exekúcia proti menovanému trvá už od februára 1999, teda jedenásť rokov,

pričom ministerstvo spravodlivosti nevykonalo nápravu. Občianskoprávne konanie trvá šesťnásť rokov, hoci konanie proti J. P. označil Európsky súd pre ľudské práva 8. novembra 2005 za konanie s priet'ahmi (ide o konanie vedené Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 7 C 320/1996). Treba pritom brať do úvahy, že štát sa nemôže zbaviť povinnosti nahradiť škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím.

Sťažovateľ navrhol vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 245/2005 a krajským súdom pod sp. zn. 2 Co 492/2007 s tým, aby boli rozsudky z 20. septembra 2007 a 25. novembra 2009 zrušené. Požaduje, aby ministerstvo vnútra, generálna prokuratúra a ministerstvo spravodlivosti v zastúpení štátu spoločne a nerozdielne zaplatili sťažovateľovi istinu 109 786 € (ako protihodnotu sumy 3 307 419 Sk) s úrokmi z omeškania vo výške 17,6 % ročne počítanými od 18. novembra 1998 do zaplatenia. Ďalej požaduje, aby každý z uvedených orgánov verejnej správy zaplatil zvlášť po 116 179 € (ako protihodnotu sumy 3 500 000 Sk) v zastúpení štátu s úrokmi z omeškania vo výške 17,6 % ročne počítanými od 5. mája 2003 do zaplatenia. Napokon sa domáha náhrady trov konania.

Sťažovateľ tiež žiada o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom z dôvodu, že nemá prostriedky na zaplatenie právnych služieb advokáta, pričom jeho sťažnosť je dôvodná a dá sa očakávať, že sťažovateľ bude jasne úspešný. Je bez príjmu od mája 2006, je invalidný, ťažko zdravotne postihnutý, má majetok na príťaž a byt, v ktorom žije, je pod hrozbou exekúcie. Navrhuje, aby mu bola ustanovená za právnu zástupkyňu advokátka JUDr. I. R., K.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 492/2007-552 z 25. novembra 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 245/2005-476 z 20. septembra 2007. Podľa názoru krajského súdu sú skutkové a právne závery okresného súdu správne. Sťažovateľ v konaní nepreukázal existenciu škody vo výške 3 307 419 Sk, resp. nepreukázal, v čom mala táto škoda spočívať. V predmetnej veci by aj za stavu, že by sťažovateľom vytýkané priet'ahy v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava III pod

sp. zn. 7 C 320/96 a sp. zn. Er 2863/98, ako aj v rámci konania o trestných oznámeniach ním podaných boli priet'ahmi nedôvodnými, nemohol byť s'ťažovateľ v konaní úspešný z dôvodu, že neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal vznik ním uplatnenej škody v dôsledku ním vytýkaného nesprávneho úradného postupu. Reálna majetková hodnota pohľadávky, ktorá bola s'ťažovateľovi priznaná vykonateľným súdnym rozhodnutím, nezávisí len od samotnej sumy, ale od celého súboru okolností vplývajúcich na možnosť uspokojiť pohľadávku. Charakter majetkovej ujmy má preto aj zníženie hodnoty pohľadávky veriteľa, ktoré nastalo v časovej a vecnej súvislosti so zmarením možnosti uspokojenia pohľadávky v exekučnom konaní, ak k zmareniu exekúcie došlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu. Majetkovú ujmu spravidla nezakladá samotný nesprávny úradný postup, lebo škoda a zodpovednosť štátu za ňu je daná až vtedy, ak sa právo veriteľa proti dlžníkovi stalo nevykonateľným v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom, a je pritom vylúčené, že by ho bolo možné uspokojiť inak. O vzťah príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou ide len vtedy, ak škoda vznikla v dôsledku nesprávneho úradného postupu, teda ak je medzi nimi vzťah príčiny a následku, pri ktorom platí, že ak by nedošlo k nesprávnemu úradnému postupom, nevznikla by ani škoda. V takomto konaní je potrebné preukázať, či nesprávny úradný postup všeobecného súdu bol podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že sa pohľadávka veriteľa nemohla uspokojiť z majetku dlžníka. S'ťažovateľ však neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal vznik vymáhanej škody v dôsledku ním vytýkaného nesprávneho úradného postupu a nepreukázal ani, že pohľadávka v celkovej výške 3 307 419 Sk bola nevykonateľná v priamej príčinnej súvislosti s vytýkaným nesprávnym úradným postupom, a že by bolo potom vylúčené uspokojiť pohľadávku inak. Z dokazovania vyplynulo, že s'ťažovateľ si uplatnil pohľadávku v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. Er 2863/98, ktoré nie je dosiaľ právoplatne skončené. Dôsledkom uvedeného je to, že nie je možné ustáliť výšku škody, ktorá s'ťažovateľovi mohla vzniknúť, resp. dospieť k záveru, že s'ťažovateľovi škoda vznikla. Zamietajúce rozhodnutie vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy vo výške po 3 500 000 Sk od každého z orgánov verejnej správy konajúcich v mene štátu správne poukazuje na zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), z ktorého vyplýva, že nie je

v jeho režime a na jeho základe možné poskytnúť náhradu nemajetkovej ujmy ako náhradu škody. Napokon správne bolo aj právne posúdenie veci podľa zákona o zodpovednosti štátu. Aplikácia zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým bol nahradený zákon o zodpovednosti štátu, neprichádzala v danom prípade do úvahy z dôvodu, že právny základ nároku (nesprávny úradný postup orgánov štátu) predstavoval dlhodobý (viacročný) proces a pre posúdenie aplikácie právneho predpisu upravujúceho zodpovednosť štátu za spôsobenú škodu je podstatné časové určenie, kedy takéto závadové konanie začalo. Vychádzajúc z údajov uvádzaných sťažovateľom okresný súd správne na vec aplikoval zákon o zodpovednosti štátu.

Z dovolania z 20. januára 2010 podaného sťažovateľom okresnému súdu, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že sťažovateľ nie je spokojný s rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 492/2007-552 z 25. novembra 2009. Prípustnosť dovolania opiera o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Vytýka jednak, že krajský súd rozhodoval napriek námietke zaujatosti JUDr. G., konal a rozhodol neverejne, odmietol vykonať sťažovateľom navrhované dokazovanie, maril poznanie skutkového stavu a skresľoval ho v prospech protistrany a v konečnom dôsledku znemožnil sťažovateľovi brániť sa proti mareniu spravodlivosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 16 C 245/2005, nie je v právomoci ústavného súdu rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal v rámci odvolacieho konania krajský súd. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 2 Co 492/2007.

Námietky sťažovateľa sú dvojakého druhu. Vytýka určité závažné procesné pochybenia, a to konkrétne jednak okolnosť, že v odvolacom konaní rozhodovala sudkyňa, ktorej zaujatosť sa namietla, ale tiež to, že odvolací súd rozhodol o odvolaní bez nariadenia pojednávania, teda neverejne. Okrem toho sťažovateľ nie je spokojný s rozsahom vykonaného dokazovania, s ustálením skutkového stavu a najmä s konečným, pre neho nepriaznivým výsledkom konania.

Námietky sťažovateľa, podľa ktorých v odvolacom konaní rozhodovala sudkyňa, ktorej zaujatosť tvrdil, ako aj neverejné rozhodovanie bez nariadenia pojednávania, sú takými vadami, ktoré zakladajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) a g) Občianskeho súdneho poriadku. Podľa týchto ustanovení totiž dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak bola účastníkovi konania postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, resp. ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom, a to aspoň obsahovo, obe už uvedené námietky uplatnil. Práve preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa má vo vzťahu k týmto námietkam Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Námietku sťažovateľa, podľa ktorej nebolo vykonané dostatočné dokazovanie, nebol správne zistený skutkový stav a nebolo vo veci rozhodnuté zákonným spôsobom, považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného

súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľ, ktorý disponoval právoplatným súdnym rozhodnutím priznávajúcim mu právo na zaplatenie 3 307 419 Sk s prísl., nevedel vymôcť túto svoju pohľadávku ani po dlhoročných konaniach, vrátane exekučného konania. Podľa názoru sťažovateľa neúspešnosť vymáhania spôsobili rôzne orgány štátu svojimi priet'ahmi majúcimi charakter nesprávneho úradného postupu. Vzhľadom na takúto situáciu sa sťažovateľ rozhodol požadovať od štátu ako náhradu škody za nesprávny úradný postup jeho orgánov čiastku zodpovedajúcu právoplatne prisúdenej, avšak nevyožnenej pohľadávke. V súdnom spore vedenom proti štátu však nebol úspešný.

Podľa názoru ústavného súdu zdôvodnenie rozsudku okresného súdu a krajského súdu je dostatočné a presvedčivé. Vyplýva z neho, že vykonanými dôkazmi sa sťažovateľovi nepodarilo preukázať vznik škody, a to preto, že aj keď svoju pohľadávku dosiaľ nevyžadoval, nenastal ešte stav, keď by bolo možné pohľadávku považovať za definitívne nevyžiteľnú. Tieto závery všeobecných súdov nemožno z pohľadu ústavného súdu v žiadnom prípade považovať ani za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené.

V súvislosti s uplatnenou argumentáciou sťažovateľa ústavný súd podotýka, že samotná skutočnosť, že vymáhanie sťažovateľovej pohľadávky trvá dlho, neznamena ešte bez ďalšieho nevyžiteľnosť pohľadávky. Nejde totiž ešte o konečný a nezvratný stav. Pritom o vzniku škody ako o jednom zo základných predpokladov pre zodpovednosť štátu

v danom prípade možno hovoriť iba vtedy, keď sa pohľadávka stane nevymožiteľnou, a to v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom orgánu štátu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2010